



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4708/2019
22.10.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Владимир Терзић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Радомир Ђунић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1023/17 од 01.06.2017. године, у седници већа одржаној дана 22.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1023/17 од 01.06.2017. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви странака за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шапцу, Судска јединица у Богатићу П 4/2014 од 21.12.2016. године, обавезан је тужени да тужиоцима на име стицања без основа солидарно исплати износ од 5.035 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, са каматом у висини есконтне стопе коју одређује Централна Европска банка у динарској противвредности почев од подношења тужбе 08.01.2014. године до исплате, и да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 253.333,00 динара. Одбијен је захтев тужилаца за исплату износа од још 7.435 евра у динарској противвредности, и део захтева за трошкове поступка у износу од 60.029,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1023/17 од 01.06.2017. године, усвојена је жалба туженог и првостепена пресуда је преиначена, тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца за обавезивање туженог да им исплати солидарно на име стицања без основа износ од 5.035 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, са каматом у висини есконтне стопе коју одређује Централна Европска банка у динарској противвредности од подношења тужбе до исплате. Обавезани су тужиоци да туженом исплате трошкове поступка у износу од 141.204,00 динара, са законском затезном каматом од 21.12.2016. године до исплате. Обавезани су

тужиоци да туженом накнаде трошкове жалбеног поступка у износу од 88.908,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је установио да је ревизија дозвољена према члану 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20, у даљем тексту ЗПП), а испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП нашао да ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су супружници, тужени је деда тужиоцу, по мајци ГГ. Тужени се разболео после смрти супруге ...2005. године. Ћерка ГГ је водила бригу о њему, а у мају 2007. године код туженог су самоиницијативно дошли да живе тужиоци са двоје малолетне деце, тако да је између ових лица успостављена заједница живота која је трајала до 28.10.2009. године. Тужиоци су напустили домаћинство туженог када им је саопштио да је опозвао тестамент из 2007. године којом је кућу завештао ћерки ГГ, мајци тужиоца.

Тужиоци су током тридесет месеци живота у кући туженог, користили имовину туженог и старали се о потребама свих чланова домаћинства, па тако и о потребама туженог. Тужени је остваривао пензију и поседовао обрадиво земљиште површине 5.14.00ха, 20 ари шуме и 50 ари обрадивог земљишта уз кућни плац, тужиоцима је омогућио да његово земљиште обрађују и тако остварују приходе којима су они располагали. Неспорно је да су тужиоци за време живота у кући туженог користили његов трактор за обраду земље, који се у том периоду покварио, као и да је кредит за оправку трактора подигао тужени, да му је јемац била ћерка ГГ, да је износ кредита био 160.000,00 динара и рок отплате 36 месеци. Утврђено је да су рате кредита плаћане од стране ГГ и тужилаца од прихода остварених обрадом земље. Утврђено је да су средствима тужилаца ради коришћења трактора купљене предње и задње гуме за трактор и да вредност купљених гума износи 114.000,00 динара.

Првостепени суд је полазећи од утврђења да су тужиоци радили, приходовали и помагали туженом, пружајући му сву потребну негу, хигијену, исхрану, старање о свим потребама и имању, излагали се трошковима улагања у имовину туженог, све у нади да ће кућа и домаћинство припасти њима, закључио да с обзиром да је основ отпао, тужиоци имају право да по основу свог рада и улагања потражују новчану накнаду, у смислу члана 210. Закона о облигационим односима. Тај суд је ценио основаним потраживање тужилаца да им тужени накнади вредност уложену на замени гума на трактору (114.000,00 динара), за отплату кредита (160.000,00 динара) и за уложени рад (10.000,00 динара месечно), што је све скупа исказано као динарска противвредност 5.035 евра према курсу важећем на дан подношења тужбе, сматрајући да се тужени за досуђени износ неосновано обогатио. У преосталом је захтев тужилаца оцењен неоснованим и одбијен је.

Другостепени суд није прихватио правно становиште првостепеног суда да је тужени у законској обавези по члану 210. ЗОО, да тужиоцима исплати новчану вредност користи коју је имао од рада и ангажмана тужилаца чињеног у очекивању да ће им остати туженикова кућа са окућницом. Према становишту другостепеног суда, у конкретном случају ради се о природној обавези, па је тужбени захтев тужилаца за враћање датог, односно накнаду вредности уложеног рада, неоснован по члану 213. ЗОО. За став заузет у побијаној пресуди другостепени суд је изнео исцрпно образложење, у ком полази од института стицања без основа као самосталаног извора облигације, који уређује ситуације у којима је дошло до преласка имовине једног у имовину другог лица, иако није постојао извор, тј. основ обавезе (уговор, штета, једнострана изјава воље), односно ако се основ није остварио или касније отпао, па у тим случајевима, осиромашени има право на враћање датог и постигнуте користи, али правила враћања не важе у присуству одређених претпоставки. У појединим случајевима (члан 211. - 213. ЗОО), иако основ давања није постојао, закон је прописао губитак права да се захтева враћање. Између осталог, враћање се не може тражити када је нешто дато или учињено на име извршења природне обавезе или моралне или друштвене дужности (члан 213. ЗОО). Исто тако, ко изврши исплату знајући да није дужан платити је, нема право да захтева враћање, изузев ако је задржао право да тражи враћање, или ако је платио да би избегао принуду (члан 211. ЗОО).

Оцењено је да пружање помоћи рођеном деди од стране унука и члана његове породице у току трајања заједнице живота у дедином домаћинству, несумњиво и по редовном току ствари представља добровољан чин и друштвено и морално прихватљив гест, али и моралну дужност блиског сродника, а свако давање и чињење које није законом обавезно представља природну облигацију. Тужилац је без обавезе заменио гуме на трактору да би исти могао користити, дакле, поступао је у сопствену корист. Он је оштетио трактор који је користио и зато га је и поправио, па се не може говорити о томе да се тужени обогатио. По члану 211. ЗОО, враћање се не може тражити ни у ситуацији када неко изврши исплату знајући да није дужан платити, изузев ако је задржао право да тражи враћање, или ако је платио да би избегао принуду, што тужиоци нису истицали током поступка. Образложено је и да мотив којим су се тужиоци водили приликом добровољних давања и чињења туженом, нема значаја приликом истицања захтева за враћање датог, односно накнаду вредности датог, које је искључено код испуњености услова из члана 211. и 213.ЗОО.

Неосновано се у ревизији тужилаца истиче да је материјално право погрешно примењено. Негирање да је постојала добровољност давања и чињења, ревиденти заснивају на наводима да је основ за давање и чињење туженом било завештање учињено од стране туженог према његовој кћерци ГГ, а који основ је отпао након сачињавања новог завештања сину ДД. Завештања у корист трећих лица, не представљају основ обавезе за тужиоце, те ни опозивом завештања не настаје основ тражењу накнаде за дато и учињено у испуњавању искључиво моралних дужности и обзира.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је другостепени суд применио материјално право када је првостепену пресуду преиначио, тако што је одбио тужбени захтев у целости. Разлози другостепеног суда су прихваћени као потпуни и правилни.

Одредбом члана 211. Закона о облигационим односима прописано је да ко изврши исплату знајући да није дужан платити, нема право да захтева враћање, изузев ако је задржао право да тражи враћање, или је пак платио да би избегао принуду. Одредбом члана 213. истог закона, прописано је да се не може тражити оно што је дато или учињено на име извршења неке природне обавезе или неке моралне или друштвене дужности.

Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужилаоца није основана у наводима у битном истоветним оном што је током поступка било изношено, расправљано и представљало предмет пажње и оцене суда, уз правилно схватање другостепеног суда да услова нема да се туженом наложи исплата вредности примљених услуга од блиских сродника који су код њега живели и негу му пружали по својој вољи и опредељењу, те тако и сносили трошкове оспособљавања постојећег трактора за коришћење у пољопривредној производњи коју су организовали и приходом се користили. Ни осталим наводима ревизије није доведена у питање законитост и правилност побијане пресуде.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Према исходу поступка по ревизији, тужиоцима не припада накнада трошкова овог поступка, а одговор на ревизију није био нужан и неопходан за доношење ревизијске одлуке, па је о захтевима за накнаду трошкова поступка одлучено као у ставу другом изреке, на основу члана 165. став 1. ЗПП.

Председник већа - судија
Божидар Вујичић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић